

अध्याय ५: उद्योग कि पवित्र?

उद्यम कि शंकाको नजर?

यो चित्रले तीनवटा कुरा एकैचोटी देखाउँछ:

१. एउटै उद्यम -

- एकतर्फ - सानो उद्योग, स्थानीय उद्यमी
- अर्कोतर्फ - ठूलो कम्पनी, व्यवस्थित संरचना

२. कानूनको नजर

- सानो उद्यममा - शंका, निरीक्षण, दबाब
- ठूलो कम्पनीमा - प्रक्रिया, सुविधा, संरक्षण

३. उद्यमीको अवस्था

- सानो उद्यमी - डराएको, असुरक्षित
- ठूलो उद्यमी - आत्मविश्वासी, सुरक्षित
जहाँ उद्यमलाई शंकाको नजरले हेरिन्छ, त्यहाँ विकास
डरको छायाँमा हुन्छ।

यो कथा सुनाँ

एकजना युवा थियो।

उसले सोचे—

- “म आफ्नै देशमा केही बनाउँछु”
- “काम गर्छु, रोजगारी सिर्जना गर्छु”

उसले सानो उद्योग सुरु गर्‍यो।

पहिलो दिन—

- उत्साह थियो
- सपना थियो
- परिवारको साथ थियो

तर केही समयपछि...

ढोका ढकढकियो।

- “अनुमति छ?”

- “लाइसेंस कहाँ छ?”
- “निरीक्षण गर्न आएका हौं”

त्यसपछि—

- कर कार्यालय
- स्थानीय निकाय
- प्रहरी
- विभिन्न विभाग

सबै आए।

उसले महसुस गर्थो—

- “म उद्योग चलाइरहेको होइन”
- “म त आफूलाई जोगाइरहेको छु”

मुख्य प्रश्न

आजको प्रश्न यही हो—

- उद्योग = विकासको आधार?
- कि
- उद्योग = शंकास्पद गतिविधि?

हाम्रो समाजको विरोधाभास

हामी भन्छौं—

- “देशमा उद्योग चाहिन्छ”
- “रोजगारी सिर्जना हुनुपर्छ”

तर व्यवहारमा—

- उद्योग खोल्न गाह्रो
- चलाउन झन् गाह्रो
- टिकाउन सबैभन्दा गाह्रो

किन?

किनकि—

- उद्यमीलाई “निर्माता” होइन
- “शंकास्पद व्यक्ति” जस्तो व्यवहार गरिन्छ

कानूनको दृष्टिकोण (Problem Core)

आजको प्रणालीमा—

उद्यमीलाई हेर्ने नजर:

- “यसले नियम उल्लङ्घन गर्छ होला”
- “यसले कर छलेको होला”

• “यसले केही गलत गरिरहेको होला”

त्यसैले—

- पहिला शंका
- पछि मात्र विश्वास

परिणाम के हुन्छ?

१. साना उद्योग बन्द हुन्छन्
२. युवा विदेश जान्छन्
३. रोजगारी घट्छ
४. ठूलो व्यवसाय मात्र बाँच्छ

अनि—

- शक्ति केन्द्रीकरण हुन्छ
- प्रतिस्पर्धा घट्छ
- नवप्रवर्तन रोकिन्छ

ठूलो विडम्बना

विदेशी कम्पनीलाई—

- स्वागत

- सुविधा
- कर छुट

स्थानीय उद्यमीलाई—

- नियमको जाल
- निरीक्षणको दबाब
- दण्डको डर

यो के हो?

- नीति?
- कि
- आफ्नै नागरिकमाथि अविश्वास?

मूल समस्या (Deep Insight)

समस्या कानूनमा मात्र छैन—समस्या मानसिकतामा छ।

हाम्रो सोच:

- “उद्यमी = सम्भावित अपराधी”

जबसम्म यो सोच बदलिँदैन—

- कानून जति सुधार गरे पनि

- व्यवहार बदलें

सही दृष्टिकोण के हुनुपर्छ?

उद्यमीलाई हेर्ने तरिका:

अहिले:

- शंका → नियन्त्रण → दण्ड

हुनुपर्ने:

- विश्वास → सहयोग → विकास

• “जहाँ उद्यमीलाई अपराधी जस्तो व्यवहार गरिन्छ, त्यहाँ विकास कहिल्यै स्वतन्त्र हुँदैनो”

उद्योग पवित्र हुन्छ—

किनकि—

- यसले रोजगारी दिन्छ
- यसले समाज बनाउँछ
- यसले आत्मनिर्भरता ल्याउँछ

तर...

जब कानूनले—

- उद्यमलाई शंकाको नजरले हेर्छ
- तब विकास अपराधजस्तै देखिन थाल्छ
- “उद्यमलाई शंका होइन, सम्मान चाहिन्छ — नत्र देशले आफ्नै भविष्यलाई रोकेको हुन्छ।”

साना उद्यमी विरुद्ध 'शंका र दबाव'

साना उद्यमीलाई निरीक्षण, कर र प्रशासनिक झमेला दिएर सर्थै असुरक्षित महसुस गराइन्छ।

ठूला कम्पनीलाई 'प्रक्रिया र संरक्षण'

ठूला उद्योगले व्यवस्थित संरचना, सरकारी सुविधा र कानुनी सुरक्षामा पहुँच पाउँछन्।

उद्यमी = 'सम्भावित अपराधी'?

आजको प्रणालीले उद्यमीलाई 'निर्माता' होइन, नियम उल्लंघन गर्ने 'शंकास्पद व्यक्ति' को रूपमा हेर्छ।

ठूला कम्पनीलाई 'प्रक्रिया र संरक्षण'

ठूला उद्योगले व्यवसाय संरचना, सरकारी सुविधा र कानुनी सुरक्षामा पहुँच पाउँछन्।

यसको परिणाम र समाधान

युवा पलायन र बैरोजगारीमा वृद्धि

साना उद्योग बन्द हुँदा शक्ति केन्द्रीकरण हुने र युवाहरू विदेशिन बाध्य हुने अवस्था छ।

सोचमा परिवर्तन:

'शंका' बाट 'विश्वास' तर्फ

शंका

नियन्त्रण

दण्ड

विश्वास

सहयोग

विकास

**“जहाँ उद्यमलाई शंकाको नजरले हेरिन्छ,
त्यहाँ विकास डरको छायाँमा हुन्छ।”**

उद्यमशीलतालाई सम्मान नगरेसम्म देश आत्मनिर्भर र विकसित बन्न सक्दैन।

अध्याय ५ सन्दर्भ सामग्रीहरू

- Acemoglu, Daron, and James A. Robinson. *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. New York: Crown Business, 2012.
- Asian Development Bank. *Private Sector Development and SMEs in Nepal*. Manila: ADB.
- Baumol, William J. “Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive.” *Journal of Political Economy* 98, no. 5 (1990): 893–921.
- De Soto, Hernando. *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*. New York: Basic Books, 2000.
- Djankov, Simeon, Rafael La Porta, Florencio Lopez-de-Silanes, and Andrei Shleifer. “The Regulation of Entry.” *The Quarterly Journal of Economics* 117, no. 1 (2002): 1–37.
- Government of Nepal. *Industrial Enterprises Act, 2020*. Kathmandu: Ministry of Industry, Commerce and Supplies.
- North, Douglass C. *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- OECD. *Entrepreneurship at a Glance*. Paris: OECD Publishing.
- World Bank. *Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies*. Washington, DC: World Bank, 2020.
- World Bank. *Nepal Country Economic Memorandum: Unlocking Private Sector-Led Growth*. Washington, DC: World Bank.

